

Kapitalizm çürürken, emekçi sınıfların geleceğe ait bütün umutlarını da kendisiyle birlikte çürütmek istiyor. Örneğin, iklim ve çevre sorunlarının dünyanın sonunu getirdiği ve bir gelecek kalmadığı sık sık vaaz ediliyor. Bir yandan haklılar, çünkü onların elindeki bir dünyanın geleceği yok. Sosyalizm bu kötümserliğin üstesinden gelecektir. Tam da bu nedenle Bilim ve Aydınlanma Akademisi Kolektif Yaşamı Kurgulama Bilim Alanı "*İnsanlık önüne koyduğu bütün gerçek sorunları aşar*" şiarıyla hareket ediyor.

SOSYALİST GELECEK VE PLANLANMA SEMPOZYUMUNA DOĞRU

ÇALIŞTAY BİLDİRİLERİ

BİLİM VE AYDINLANMA AKADEMİSİ SOSYALİST GELECEK VE PLANLAMA SEMPOZYUMU İLE NEYİ HEDEFLİYOR?

Erhan Nalçacı

Bilim ve Aydınlanma Akademisi
Yürütme Kurulu Sekreteri

Bilim ve Aydınlanma Akademisi, çok disiplinli bilim alanları üzerinden organize olmaya çalışıyor. Bu bilim alanlarından biri de *Kolektif Yaşamı Kurgulama Bilim Alanı*.

Bi bilim alanı mühendislerden eğitimcilere, psikologlardan sağlıkçılara, mimarlardan kent planlamacılarına, iktisatçılardan ziraatçılara çok disiplinli bir alan ve eğer kolektif yaşamdan, kapitalizm içinde huzur bulacağımız bir komün kurmayı anlamıyorsak, bu çalışma 21. yüzyılda sosyalizmin nasıl planlanacağına odaklanacağı açık olsa gerek. Bu bilim alanında bir süre önce kurulan alt komisyonları alttaki kutuda yer alıyor.

Kolektif Yaşamı Kurgulama Bilim Alanı Alt Komisyonları
İklim değişiklikleri ve çevresel sorunları insanlık nasıl aşacak?
Yapay zekâ ve yeni teknolojiler toplumu nasıl etkileyecek?
Yeni insanı, çocuk ve gençlerimizi nasıl yetiştireceğiz?
Sosyalizmde uzay çalışmaları nasıl planlanacak?
Kentsel yaşam, mimari ve üretim birimi nasıl kurgulanacak?
Enerji nasıl üretilecek, dağıtılacak, tüketilecek?
Tarımsal üretim nasıl gerçekleşecek?
Sosyalizm suçu nasıl kurutacak, sosyalist adalet nasıl tanımlanacak?
Sosyalist planlama ve yönetime katılım ana ilkeleri ne olacak?

Bilim alanı bir çok temel konuya dair bir çalışma yürütüyor ve yine BAA'nın bir bilim alanı olan Toplum Sağlığını Geliştirme ve Koruma Bilim Alanı sürece önemli bir destek sağlıyor.

NEDEN BÖYLE BİR ÇALIŞMAYA GEREKSİNİM DUYULDU?

Bu çalışmanın öncelikle ideolojik sorunlara yanıt verme gereksinimiyle başladığını söylemeliyiz. 1990'lardaki gibi şiddetli değil belki ama hâlâ "Özel güzeldir" saldırısı sürüyor. İçinde yaşadığımız çağın bütün sorunlarını yaratan emperyalist/kapitalist sistem kendine özgü yöntemlerle kamusal olana, merkezi planlamaya, bir yandan tasarruflu olurken bir yandan büyük kamusal yatırımları başarmaya, yani sosyalizme saldırmaya devam ediyor. Bunun en açık örneği, Elon Musk'ın bütün absürtlüğü ile sürekli sermaye medyasında gözükmesi olarak verilebilir. Uzaya çıkılacaksa sermaye bunu yapar, yeni bir şey icat edecek biri varsa bu CEO'nun ken-

disidir, bir umut varsa kapitalizmde dir.

Aslında "Özel güzeldir" saldırısı kapitalizmin bütün çürümüşlüğüne ortaya çıkması ile hızını yitirdi, yer yer bir maskaralığa dönüştü. Ayrıca son 30 yılda kamusal olan hemen hiçbir şey bırakmadılar. Şimdi, yağmacılara akan büyük mülk devrini nasıl geriye, onu üretenlere geri döndüreceğiz ve süreci yöneteceğiz, bunu tartışmaya ve somutlamaya ihtiyacımız var.

Buna karşılık kapitalizm çürürken, emekçi sınıfların geleceğe ait bütün umutlarını da sermaye sınıfıyla birlikte çürütmek istiyor. Örneğin, iklim ve çevre sorunlarının dünyanın sonunu getirdiği ve bir gelecek kalmadığı sık sık vaaz ediliyor. Bir yandan haklılar, çünkü onların elindeki bir dünyanın geleceği yok. Sosyalizm bu kötümserliğin üstesinden gelecektir. Tam da bu nedenle Bilim ve Aydınlanma Akademisi Kolektif Yaşamı Kurgulama Bilim Alanı "*İnsanlık önüne koyduğu bütün gerçek sorunları aşar*" şiarıyla hareket ediyor.

Bir diğer ideolojik saldırı ise yeni teknolojiler ve yapay zekâ çalışmaları ile ilgili. İdeolojik salgı insanın ve emeğin değerini azaltacak şekilde yapılıyor. Bu çirkinlik "İnsanlığın önemli bir kısmına ihtiyaç kalmadığı ve yok edilmelerinin bir sorun olmayacağına" kadar gidiyor. Sermaye özel korunaklı yaşam alanlarına çekilirken geri kalan yığınları kaderiyle baş başa bırakmayı amaçlıyor. Akdeniz'de boğulup giden on binler bunun bir provası olarak alınabilir. Bu saldırıyı göğüsleyebilmek için Kolektif Yaşamı Kurgulama Bilim Alanı sosyalizmin üretici güçleri nasıl geliştireceğini, nasıl teknolojiyi insanileştireceğini sempozyumda ele alacak.

Başka bir ideolojik sorunsu "Planlama olamazsa bu kapitalizm içinde olabilir" yaklaşımı. Bu fikir için Türkiye'nin planlama geçmişi kanıt olarak gösteriliyor. Oysa Sovyetler Birliği'nin ileri çeken ve destek olan varlığı olmasaydı ve sermaye sınıfı bugünkü gibi tekelleşmiş ve gericileşmiş olsaydı, bu planlama deneyiminden bahsetmek mümkün olmayacaktı. Böyle bir geriye dönüşün mümkün olmayacağını, planlama olamazsa bunun sosyalizmle birlikte olacağını da anlatmak zorundayız.

HENÜZ ORTADA SOSYALİST DEVRİM YOKKEN SOSYALİST BİR PLANLAMADAN NASIL BAHSEDİLEBİLİR?

Hâlâ bir gericilik dönemindeyken ve yeni bir sosyalist devrim dalgasının nasıl ve ne zaman geleceğini tam olarak bilemezken bu çalışmanın kısıtları ve zorlukları

olduğu doğru. Öte yandan çalışmanın üç ayak üstünde yükseleceğini biliyoruz.

Birincisi, geçen yüzyıla damgasını vuran ve bugün Küba'nın hâlâ bayrağını dalgalandırdığı eşsiz bir sosyalist deneyimi var insanlığın. Özellikle Sovyetler Birliği'nin 70 yıla dayanan deneyiminin henüz bütün özellikleri anlaşılmadı, araştırılmayı ve belgelenmeyi bekliyor. Dolayısıyla bu çalışma öncelikle doğrusuyla hatalarıyla sosyalist deneyimi nesnel bir zemin olarak değerlendirmeye alacaktır.

İkincisi, yine çok nesnel bir araştırma zemini bulunuyor. Bugün insanlığın sorunları neler, başka bir deyiş ile sermaye sınıfı emekçi sınıfların başına hangi çorapları ördü, hangi başlıklarda bir felakete yol açtı? Sosyalizm bütün bunları yenme iddiasında olduğu için öncelikle sorunların bir envanterini ve kökenlerini çıkarmak zorundayız.

Üçüncü olarak ise işçi sınıfının iktidarında ve sosyalizm deneyimine dayanarak bu sorunları nasıl açacağız? Tabi ki bu bilim-kurgu olmayacak, nesnel sorunların nesnel olanaklarla çözümüne odaklanacağız. Ancak bazı noktalarda bugün kapitalizmde gerçekleşmeyen ancak kültürel olarak mümkün olan ve sosyalist ekonominin büyük olanakları ile kâr gözetmeden yapılabileceği bazı konuları ele alabiliriz. Orman vasfını yitiren büyük alanların tekrar ormanlaştırılması veya iklimdeki olumsuz gelişmelere kapsamlı müdahaleler gibi.

Burada bir ikilemden bahsetmeliyiz. Şimdiye kadar yapılan bütün önceki çalışmalar sosyalist Türkiye için yapıldı. Biz de Türkiye'de sosyalist bir iktidarın planını ele alacağız. Öte yandan bazı sorunlar, örneğin iklim ve enerji sorunları gibi, ancak bir dizi ülkenin sosyalizme

ulaşmasıyla çok ülkeli ve dünya devrimine giden bir yolda çözülebilir. Yapacağımız çalışma bunu da dikkate alacak. Tek ülkede sosyalizmi korumak onurumuzdur, öte yandan geçen yüzyılım Komekonu'nun altında bir sosyalizmi niye hayal edelim?

Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (Comecon) 1949'da Sovyetler Birliği'nin öncülüğünde İkinci Dünya Savaşı sonrası sosyalizme geçen veya adım atan ülkeler tarafından kurulmuştu ve giderek olgunlaşan bir ülkeler arası planlamaya işaret ediyordu. Şekil 1'de görüldüğü gibi, 1980'lere gelindiğinde üye, ortak ve gözlemci sayısı 23 ülke ile dünyanın önemli bir kısmına yayılmıştı. Bu deneyim bize 21. yüzyıl sosyalizminin çok ülkeli bir merkezi planlamaya dayanacağını sezdiriyor.

SOSYALİST GELECEK VE PLANLAMA SEMPOZYUMU SÜRECİNİN NERESİNDEYİZ?

Şimdiye kadar biri Ekim 2018'de, diğeri Şubat 2019'da olmak üzere sempozyuma hazırlık anlamında iki çalıştay düzenlendi. Her iki çalıştaya farklı komisyonlar 20 kadar bildiri ile katıldılar. Madde, Diyalektik ve Toplum'un bu sayısında ilk çalıştaydan dört bildirinin tam metnini bulacaksınız. Derya Ünlü'nün birinci çalıştayda sunduğu Küba'da öğretmen yetiştirme ile ilgili bildirisinin makalesine ise Küba'da Bilim Dosyası içinde yer verildi. Bildirilerin bir kısmına yine aynı şekilde daha geniş kesimlerin dikkatine ve önerilerine açmak için derginin gelecek sayılarında yer vereceğiz.

Önümüzdeki ilkbahar ve sonbahar aylarında iki çalıştay daha yapmayı planlıyoruz. Muhtemelen Aralık ayında ise Ankara'da Sosyalist Gelecek ve Planlama Sempozyumu iki gün olarak gerçekleşecek. Sempozyuma sunulan tüm bildiri ve konferansları ise bir kitapta toplamayı düşünüyoruz.

COMECON haritası (1980'ler): Sosyalist ülkeler ve halkçı iktidarlar